

Az ezeréves Bautzen – Budyšin

Szorb televíziós kollégáink meghívására látogattunk a németországi *Bautzen*be, szorb nevén *Budyšin*be. Televíziós nemzetiségi adásuk és a Sorabia Film Stúdió most áprilisban ünnepelte megalakulásának tizedik évfordulóját, maga a város pedig fennállása ezredik esztendejét. Kísérőnkül a fényképen is látható *Bautzeemant*, az ezeréves jubileumra készült plüssfigurát választottuk, kalauzoljon ő az ódon falak között...

Utunk során számos meglepetésben volt részünk, hiszen nemzetiségi összetételében nagyon vegyes városba érkeztünk. Lehetőségünk volt találkozni a helybéli szorbokon és németeken kívül szlovákokkal, csehekkel, magyarokkal, sőt magyarországi németekkel is. Úti beszámolómat tehát tekintse a kedves olvasó egyfajta mozaiknak arról, hogy miként gondolkodnak együtt a XXI. század Európájában egy harmincöt ezres település különböző nemzetiségi származású lakosai!

A legkisebb nyugat-szláv nemzet tagjai, a luzsikai szorbok a VI. századtól élnek a mai Drezda, Cottbus és Bautzen környékén, tehát a szász és brandenburgi tartományban. Mára már csak mintegy hatvanezren vannak, ám két élő irodalmi nyelvük is létezik, az alsó- és a felsőszorb.

Az ezeréves, mesebeli városban nemcsak a történelem érhető tetten, hanem Mátyás király igazságossága is. Tizenöt éven keresztül ugyanis Mátyás uralkodott a luzsikai szorb nemzet felett is. Hubertus *Gausske* szorb szobrászmeszter 1586-ban készítette el a király szobrát, melynek egy-egy másolata megtalálható Budapesten – a Várban – és a szlovákiai Kráľová Lehotán is, az eredeti szobor azonban Bautzenben van!

A városközpontban található a Szorb Ház, több helyi szervezet központja, és a szorb televíziós adás szer-

A Magyar Televízió „Együtt” című műsorának szerkesztett szövegkönyve.

kesztősége, a rádió, kulturális és információs központ, a Szorb Nemzetért Alapítvány, valamint a Domowina, a Luzsikai Szorbok Nemzeti Szervezete.

Marko Kowarral, a Domowina kulturális referensével beszélgetve azonnal elmondtuk, hogy kicsit otthon érezzük magunkat, hiszen szervezetük ugyanazt a nevet viseli, mint a mi szlovák nemzetiségi televíziós magazinkunk.

– A szorb Domowina 90 évvel ezelőtt, 1912-ben jött létre, tehát gazdag múlttra tekint vissza. Hogy működik a luzsikai szorbok kulturális élete? – tettük fel neki a kézenfekvő kérdést.

– A mi kultúránk olyan rendszer, amely több mint száz kulturális csoportosulásból tevődik össze. Bennük a népművészet is minden szinten képviselteti magát. Nagyon erős a kórusmozgalmunk. Van színházunk és vannak aktív – több mint negyven esztendeje tevékenykedő – művészeink. Főleg a háború után jöttek létre, ugyanis a hivatásos szorb együttesek. A Szorb Nemzeti Folklóregyüttes például idén ünnepli ötvenéves jubileumát. A Domowina Könyvkiadó, amely szorb nyelvű szépirodalomon kívül napilapokat, folyóiratokat, tudományos és ismeretterjesztő irodalmat is kínál, szintén idén lett fél évszázados.

– Ön fiatal vezető, bizonyára rengeteg terve van. Mi a legfontosabb, mire kell a legtöbbet áldozni, hogy fennmaradhasson a szorb nemzet a jövőben is?

– Legfontosabbak a professzionális kulturális szervezetek! Úgy gondolom azonban, hogy ezek nem élhetnek a szorb nemzet és nyelv nélkül. A hivatásos művészet pedig nem létezhet a népművészet nélkül. Jövőnk szempontjából nagyon fontosak a megfelelő anyagi feltételek. Két irányban kell tehát

dolgoznunk. Egyrészt őrizni a hagyományokat, másrészt gondoskodni az utánpótlásról! Az nem lehet, hogy hagyjuk megsemmisülni szervezetünket, majd tíz év múlva siránkozunk, hogy maradt-e még valami szorb?

– Tevékenységük igen gazdag, ám mennyire ismert, hol van

a helye a szorb kultúrának itt Németországban és külföldön? Miként közvetítik saját értékeiket a nagyvilág felé?

– Nehéz erre válaszolni, talán azok tudnának erre megfelelni, akik kapcsolatba kerültek velünk. A szorbság körében kedvező visszajelzéseink vannak. 1995 óta két évente rendezünk luzsikai folklórfesztivált. A következőre fél év alatt ötven csoport jelentkezett a világ minden tájáról. Sokan ismernek bennünket. A másik kérdés, hogy miként tudunk megnyilvánulni a németek felé. Sokszor találkozom németekkel, akik nagyon keveset tudnak rólunk. Itt még van mit tenni! Ami a nagyvilágot illeti, csoportjaink rendszeresen vendégszerepelnek Magyarországon, Csehországban, Szlovákiában, és az utóbbi időben gyakran utaznak már „nyugatra” is. A mi hazai fesztiválunk is olyan alkalom, ahol találkozhatnak az egyes kultúrák.

Šćepan Brankač zenei szerkesztővel a Szorb Rádióban találkoztunk. Kérdéseinkre ő is szívélyesen válaszolt.

– Adásaik mennyire népszerűek a hallgatók körében?

– Szerintem nagyon népszerűek. A visszajelzésekből, telefonokból, levelekből és a kérdésekből ismerjük, hogy a legtöbben naponta figyelemmel kísérik adásunkat.

– Elég népesnek tűnik a szerkesztőség. Hányan dolgoznak itt?

– Tizenöt alkalmazottunk van, a legtöbben a technikai személyzethez tartoznak. Öt szerkesztő és két zenei szerkesztő dolgozik nálunk, de sok külsős munkatárs is segít nekünk, különben még így is kevesen lennénk.

– Milyen adásidővel működnek?

– Naponta háromórás adással, vasárnap pedig másfél órás műsorral jelentkezünk. Három évvel ezelőtt ifjúsági adásunk is indult. Minden hétfőn két órában ők kerülnek adásba, tehát a fiatalok is helyet kaptak nálunk.

– Milyen műsorokat készítenek?

– Hét közben inkább magazinjellegűeket, de vannak híreink, tájékoztató műsorunk, időjárás-jelentés és más effélék is. Közöljük, mi történt, s mi várható „szűkebb hazánkban”. A vasárnapi műsor azonban más. Ott kap helyet a szorb kortárs zene, de a népzeneből is több van, mint hét közben. Ilyenkor sugározzuk mindazt, ami a magazin kereteit szétfeszítette volna. Zeneileg Ifjúsági adásaink is különleges színfoltot jelentenek.

Következő állomásunk a Szorb Nemzeti Folklóregyesítés székhelye volt, ahol éppen lázas munkával készültek az 50 éves jubileumi műsorra. A próba szünetében érdekes eszmecsere folytattunk Ludovít Matiaško táncossal és Jozef Hečko kórustaggal.

– Hogyan kerültek Bautzenbe szlovákok, hiszen, úgy hírlík, lassan már egy kis szlovák nemzetiség jön itt létre?

– Szerintem Kubánka úrnak köszönhetően. Ő hosszú évek óta dolgozik itt, és rajta keresztül került ide a többi szlovák is. Én két éve vagyok itt, Jozef pedig már három, de sokan vannak, akik hosszú ideje itt dolgoznak. 7-8 éve is... vagy még több.

– Milyen a szorb népművészet, mennyire áll közel a szlovákokhoz?

– Szerintem úgy a viseletben, mint a zenében, énekekben sok a hasonló vonás. A két nyelv is közel áll egymáshoz, a kultúra is, de azért ez mégiscsak Németország.

– Hogyan szoktak beszélgetni: szlovákul, szorbul vagy németül?

– Egy olyan szorb-német-szlovák „eszperantó” segítségével. Persze, a németekkel németül, a szlovákokkal szlovákul, a szorbokkal pedig mindhárom nyelven beszélünk, hiszen ők mindet értik.

– Ismerik a szlovákiai nemzetiségek helyzetét is. Összehasonlítva, milyen az itteni szorbok élete – jobb, rosszabb, vagy hasonló?

– Nehéz megmondani, ám szerintem itt jobb a nemzetiségeknek. Szlovákiában voltak kellemetlen dolgok, itt nem találkoztam ilyenekkel. Itt soha nem éreztem, hogy az embereket foglalkoztatná, nemzeti-ségek-e vagy sem? Német állampolgárok mindnyájan, egyesek szorb származással. Ugyanúgy élnek, olyan színvonalon, mint bárki más.

Bautzenben találtunk egy kedves kis magyar boltot, a várostól 12 kilométerre pedig egy szépen felújított kastélyban, a Petőfi étteremben költhettünk el egy finom ebédet. Az étteremtulajdonost, Bárány Istvánt nem kellett sokáig nógatni, nagyon nyitott embernek bizonyult.

– 1989-ben nősültem meg, a feleségem német. Mivel már 22 éve a vendéglátóiparban dolgozom, arra gondoltam, hogy ezt kell továbbvinnem, megőriznem.

A magyar konyha a mi különlegességünk, tehát magyar éttermet nyitottam. Így próbálom biztosítani a megélhetésünket.

– Említette, hogy sok a magyar vendég. Ez azt jelenti, hogy a környéken egy nagyobb magyar közösség él?

– Igen, majdnem minden településen élnek magyarok. Szászországban közel nyolcezer magyar állampolgár él, és még kétszer ennyi magyar származású német állampolgár. Nagyjából tehát 24 ezer magyar található erre felé. Otthon is az étteremhez hasonló stílusban rendeztük be a lakásunkat, igyekszem megőrizni a hagyományokat. A feleségem német, de természetesen beszél magyarul is. Nálunk a családban – a fiaimat is beleértve – mindenki kétnyelvű. Szerintem ennek az étteremnek a színvonala annyira szokatlan itt, hogy a jövőben is számíthatunk a tisztességes megélhetésre.

A magyar étterem után a fennállásának tizedik évfordulóját ünneplő Sorabia Film Stúdióban vártak bennünket, ahol dr. Toni Brúk stúdióvezető adott tájékoztatást a tízéves nemzetiségi műsor történetéről, s jelenéről.

– Elég nehéz volt a kezdet. Mi azelőtt 35 mm-es filmeket forgattunk a DEFA-nál, még az NDK időszakában. Azután átálltunk az új technikára. Elkezdtük az alsó- és felső-luzsikai adásunkat. Lassan megtanult „járni” ez a gyermek, és most már jó nevünk van a szorb nézők körében. Főleg Alsó-Luzsicában, ám máshol, a német területeken is néznek bennünket, mivel műholdon keresztül sugározzuk az adást. Stábunk főleg ott forgat, ahol valami „szorb dolog” történik, tehát elsősorban falvainkban, ünnepségeken, népi kultúránk helyszínein. Néha persze elutazunk a nagyvilágba, ahol szintén vannak szorb emlékek. Előfordul, hogy ellátogatunk testvéri nemzetekhez, mint például a lengyelországi kasubokhoz vagy a magyarországi szlovákokhoz. A dokumentumfilmeket kívül játékfilmeket is forgatunk, ami elég igényes műfaj, a költségvetésére nézvést is. Ezekkel átlépjük saját anyagi határainkat is. Tulajdonképpen a Szorb Nemzeti Alapítvány finanszírozza ezeket a filmeket. Támogat bennünket, hogy gyermekeinknek is készíthessünk játékfilmeket. Általában egyórás szorb nyelvű meséről van szó. Úgy gondolom, hogy nagyon helyes a legtöbb pénzt a jövőnkbe fektetni, amit a gyermekeink jelentenek. Ők viszik ugyanis tovább a kultúránkat és a nyelvünket. Az elmúlt 15 év számunkra sem volt könnyű, fiataljaink elvándorolnak. Igyekszünk valami új módszert találni, hogy megőrizzük nyelvünket. Franciaországban, Bretagne-ban találtunk egy új mintaképre, ami olyan jónak bizonyult, hogy nálunk is alkalmazzuk. Ez az úgynevezett Witaj-modell. Azon alapul, hogy például az óvodában kizárólag szorbul beszélnek, és csak a legszükségesebb kifejezések hangzanak el németül. Az egész környezet szorb, így van rá remény, hogy a nyelvünk újra visszatér a családokba. Van olyan, hogy a gyerekek az óvodában tanultakat megosztják szüleikkel, tehát ők is megtanulnak szorbul. Reméljük, sikerünk lesz, optimisták vagyunk!

– Úgy tűnik itt Luzsicában, mintha egy önálló kis államként

működni a szorb közösség. Vannak kulturális intézmények, iskolák, művészek, írók, televízió, rádió, alapítványok...

– Sok mindenünk van, ám önálló kormányunk még nincsen, ami elég pénzt adna. Akkor valóban minden el lennének látva. Azért persze nem panaszkodhatunk, hiszen a szász és a brandenburgi tartomány, valamint a német kormány is támogat bennünket. Eddig ez évente 30 millió márka volt, most euróban a fele. Ám a pénzzel sem lehet mindent megoldani. Sokkal fontosabb, hogy a lélek, a szellem jól működjön, hogy a nemzetiségünkhöz tartozók valóban a szorb nemzet részei akarjanak maradni és megőrizni értékeinket. A luzsikai szorobok, hála Istennek, már megérték itt ezer esztendő.

– Milyen terveik vannak a következő évezredre?

– Azt szeretném, hogy Európa hatalmas „rétjén” a sok virág között ott legyen a luzsikai szorb virág is. Legyen szép, erős, és mindenki, aki ezen a réten jár, tudja, hogy igen, ez a virág luzsikai szorb. Ezért dolgozunk filmjeinkkel, meséinkkel, a luzsikai szorb történelemről készülő sorozatunkkal. Most fejezzük be a tizedik részt, és egyelőre tizenkettőt vagy tizenhármat tervezünk. Reméljük, hogy az utánunk jövők, igyekeztünket látva azt mondják majd: sikerrel jártunk!

Bautzen felfedezése semmiképpen sem mondható röpke programnak, hisz ez az ezeréves város számos titkot rejt. Csak figyelmesen kell hallgatni, és az ősi falak árulkodnak a múlttól. Az egyik torony oldalán két szobrocskát fedeztünk fel. Azt mondják a helyiek,

hogy egy szerelmespárt ábrázol. Az egykori apácát és szerzetest szerelmükért élve falazták be a toronyba. Egy másik régi kapu feletti kőfej a huszita harcokat idézi. A városi írnok a husziták kezére adta a települést, de bűnéért kegyetlenül meglakolt. Felnégyelt testének emléke évszázadok óta figyelmezteti a helybelieket. A vár tövében szerényen meghúzódó faházacska Hexenhauschen, tehát boszorkányszoba. A város a történelem folyamán háromszor leégett, ám ez az épület fennmaradt. Lehet, hogy valóban boszorkányok lakták? Ki tudja...

A gótikus templom romjai köré épült temető számos jeles szorb személyiség örök nyughelye. A tűz martalékává vált isteni lakhely megmaradt falai óvón veszik körül a sírhantokat, melyeken tucatszámra pompáznak a tavasz virágai. Mintha minden hozzátartozó képzett kertész lenne... Csak a sírkövek jelzik, hogy nem egy gyönyörű parkban, hanem temetőben sétálunk.

Bautzen régi püspöki székhely volt.

A szorbok a mai napig nagyon istenfélő nemzet. A város dómja Európa egyetlen szimultán temploma. Ez azt jelenti, hogy egyszerre szolgálja a katolikus és evangélikus híveket. Itt találkoztunk össze Korn Jenővel, aki Magyarországról származott ide.

– *Az Ön családja egy újabb luzsikai „nemzetiségnek” is mondható, hiszen magyarországi németként telepítették ki Önöket a második világháború után.*

– 1948-ban kerültünk Magyarországról Németországba. A mi szerelvényünkkel tíz német család érkezett ide. A szüleimmel és a bátyámmal először Königswarthbe kerültünk. Ott töltöttem a gyerekkoromat, majd 1960-ban költöztünk át Bautzenbe. Itt új hazára találtunk, és jól érzem magam. A luzsikai szorbok között is sok jó barátom van, ugyanolyan jól kijövök velük, mint a németekkel. Ma már nem tudom elképzelni az életemet Bautzen nélkül.

– *Milyen kapcsolataik vannak Magyarországgal, az ott élő rokonsággal?*

– Ez úgy van, hogy ahol az ember megszületik, az a „vaterland” – az apaföld. Mindig is haza marad. Az édesanyámnak még inkább, mint nekem, aki három évesen hagytam el Magyarországot. Akkor még nem értettem, mit jelent a haza fogalma. Édesanyám ma is vágyik Magyarországra, és mivel sok rokonunk él ott, szívesen is jár „haza”. Vissza ugyan mégsem költözne, hiszen itt építette ki új életét, de anyámnak mégis Magyarország marad a haza. Jómagam is furcsa izgalmat, feszültséget érzek, ha a rokonaimhoz utazok. Bár csak három éves voltam, amikor el kellett jönnünk, valahogy mégis a hazám maradt. Érzelmileg kötődöm oda. Bautzen is szeretem, itt van a második hazám.

A városon keresztülhömpölygő, számos játékos kis vízesést kialakító folyó, a *Sprewja, Spree*. Luzsikai folyónak is hívják, hiszen az egész területen keresztül folyik, Berlinig. Alsó-Luzsicában kétszáz patakra oszlik. Ez a terület az úgynevezett Luzsikai Velence.

A pajkos folyót azonban egy helyen túlharsogta valami próbateremből kiszűrődő énekszó. Természe-

sen szorbul szólt. A szorb LuUčanka gyermektáncosainak ajkán csendült fel, akiket Alena *Kubánková* vezet. Mint megtudtuk a szlovák asszony a férjével és a családjával 1971-ben került ide.

– Még a Kulturális Minisztérium kiküldöttjeként jöttünk. A lányom itt kezdett iskolába járni, ma pedig már boldog nagymama vagyok. Először csak öt évre érkezünk, ám ebből mára 31 esztendő lett. Itt a munkám, a sok jó ismerős és barát, tehát Luzsica lett a második hazám.

– *Tehát Ön és a férje „alapította” itt azt a szlovák közösséget, ami lassan nemzetiséggé válik?*

– Igen. A férjem már három-négy évvel korábban kezdett itt dolgozni, mint én.

– *Mennyiben igényesebb munka egy nemzetiségért dolgozni? Gondoskodni az utánpótlásról, őrizni a nyelvet, kultúrát...*

– Természetesen nem könnyű. Ám az a fontos, hogy a szorbok is támogassanak bennünket.

– *És a család? Említette, hogy a lányuk már itt járt iskolába, itt tanult. Mennyire váltak szorbokká Önök is?*

– Erről nincs szó. Az ember az marad, aki volt. Én eredetileg morva vagyok, azelőtt Szlovákiában éltem, most pedig Luzsicában. Akkor Ön szerint, most ki vagyok? Nagyon fontos, hogy ezekkel a gyerekekkel foglalkozzunk. Idősebb korban már nehezebb őket megnyerni a néptáncnak, hiszen olyan széles a lehetőségek skálája. Azért igyekszünk a hagyományokat fenn tartani, mert nagy kár lenne értük.

– *A lányát is bevonta ebbe a munkába?*

– Igen, ő az együttesben énekel, itt pedig a helyettesem, aki segít. Egy ember nem is győzné a munkát. Harminchárom gyerekkel dolgozom!

Nem maradhattunk tovább: vártak minket a színházban, hiszen a színjátszásnak is gazdag hagyománya van a luzsikai szorbok körében. A hivatásos Szorb Nemzeti Színtársulat a II. világháború után jött létre. Az iskolaügy is nagyon fontos számukra. A luzsikai szorboknak tizenkét szorb tanítási nyelvű iskolája van – hat általános- és hat középiskola. További negyven intézményben tantárgyként oktatják a szorb nyelvet.

Bautzen kellemes kertvárosi részébe is elkalauzoltak bennünket. Itt él az egyik szorb zeneszerző, Kobela úr, nemzetiségileg szintén nagyon vegyes családjával. Feleségével, *Kobela Mária*val és fiával, Istvánnal beszélgettünk.

– *Az Önök családja valóban nagyon vegyes. Ön Kassa környéki magyar, a férje pedig luzsikai szorb. Hogyan került ilyen messzire Szlovákiától?*

– A luzsikai szorb nyelvnek köszönhetem. Férjem 1962-ben egy együttesrel lépett fel Szlovákiában. Akkor még gimnazista volt. Egy teadélutánon ismerkedtünk meg, címet cseréltünk... A legszebb emberi érzés, a szerelem vezérelt engem ide. 1967-ben házasodtunk össze. Ez lett a második hazám. Itt van a családom, gyerekeim, unokáim. Mátyás király is azt mondta, hogy Bautzennek csak egy hibája van, hogy nagyon messze esik Budától. Én egyébként Cottbusban dolgozom, nevelőnő vagyok a szorb gimnázium

kollégiumában. Csak hétvégeként vagyok itthon. Nem is ismerem az itteni magyarokat. Megtanultam szorbul, de a gyerekeimmel magyarul beszéltem. A lányom és az unokáim is tudnak magyarul. A férjem látta, hogy megy ez, úgyhogy Istvánnal a születése óta csak szorbul beszélt. Amikor befrattuk a bölcsődébe, egyáltalán nem tudott németül, csak magyarul és alsó-szorbul, most pedig már szlovákul is tud.

– István, milyen nyelven folytassuk? Magyarul, szlovákul, szorbul?

– Inkább magyarul...

– *Hogyan gondolkodsz a nyelvekről? Fiatal ember vagy, az uniós törekvésekkel új lehetőségek nyílnak... Hogyan éled meg, hogy tulajdonképpen négy-öt nyelvű vagy?*

– Ez egyáltalán nem nehéz. Azazal, hogy itt élek, ez nem is csoda. Anyukámmal magyarul beszélek, a barátaimmal Drezdában, az egyetemen meg főleg németül. Bautzenben szorbok is élnek, tehát szorbul is beszélek. Amikor Magyarországon vagyok, nagyon élvezem a magyar nyelvet, ám azért itt vagyok otthon. Magyar, német és szorb barátaim is vannak. Szerintem az Unió is erről szól. Mindegy, hogy valaki német, magyar vagy éppen szorb... és ez nagyon jó. Minden nyelvnek más „léleke” van. Számomra a szláv nyelvek és a német egy kicsit keményebbek. A magyar talán lágyabb... Sok a magánhangzója és ez a zenében fontos. Könnyebben lehet magyarul énekelni. Szeretek angolul is énekelni, mert azt értik itt a legkevesebben... Ez persze csak vicc volt! A rockzene „anyanyelve” az angol, azt ezért szeretem. Szorbul is szívesen énekelek. Magyar számot még nem írtam, de nemsokára eljön az ideje, érzem!

Kobela István és zenekara CD-jét hallgatva bolyongtunk tovább a külvárosban, mígnem egy „lenyűgöző” sárga épület állta utunkat. A múlt szomorú szakaszához tartozik a börtön, ahogy a helybeliek nevezik, a „sárga nyomorúság”. A múlt rendszerben Bautzen erről az intézményről is híres volt, ahol számos politikai foglyot őriztek. Emlékeinkben azonban biztosan nem a börtön képe él majd tovább, hiszen Bautzen csodálatos város. Gondozott parkok, a tavasz minden színében pompázó virágok, girbegurba, macskaköves, több száz esztendő s utcácskák, hangulatos vendéglők. Ha errefelé járnak, és az ételművészet szerelmesei, ki ne hagyják a bautzeni mustárokat és savanyúságokat! Sütnek itt különleges rozskenyeret is, amely az egyik építészeti büszkeséget, az úgynevezett Ferde-tornyot formázza. Belvárosi sétánk a városháza melletti kis kávézóban találkoztunk Christian Schramm főpolgármester úrral, aki a hivatali teendőik után éppen zenekari próbára sietett, mivel „másodállásban” zenész, a fúvós hangsze-

rek nagy tudora. A bautzeni gyerekek kedvence, hiszen a karácsonyi hangversenyeken jómagam is játszom nekik, énekel, mókázik velük. Velünk is kedves volt, szakított időt, hogy kérdéseinkre válaszoljon.

– *Ön német származású. Mit jelent Önnek, hogy egy többnemzetiségű környezetben él?*

– Amennyiben az ember egy másik városból érkezik ide, először meglepődik a kétnyelvű feliratokon. Később, ha több időt tölt itt és megismeri a viszonyokat, mindez már érdekes lesz számára. A bautzeni kulturális élet szép szimbólum. Az ember megtanulja a toleranciát, az odafigyelést a másik emberre, és ez nagy nyereség. Szélesedik a látókörünk, hiszen szorb testvéreink segítségével egy újabb ablakot nyithatunk a nagyvilágra, főleg a szláv országok felé. Ezért is vannak jó kapcsolataink Lengyelországgal, Szlovéniával, Szlovákiával. Mindenképpen gazdagodunk egymás által. Én polgármesterként is örülök, hogy olyan környezetben élhetek, amit mindenkinek csak kívánni tudok. Szép példája ez a kultúrák egymásra hatásának, együttélésének.

– *Ön az ország újraegyesítése óta polgármester. Miként sikerült elérni, hogy a városban egyáltalán nem érezhető a keleti és nyugati országok közötti különbség?*

– Hogyan csináljuk? Először is örülök, hogy ezt észrevette! Mi, akik itt élünk, minden nap járjuk a várost, és a változás már szinte fel sem tűnik. A mai helyzet nemcsak a polgármester és a városi hivatal érdeme, hanem minden polgárunké! Amennyiben nem működtek volna együtt, nehéz lett volna városunkat újjávarázsolni. Természetesen sok anyagi támogatásban részesített bennünket a kormány is, valamint a szász tartományi szervek.

– *Hogyan képzeled el a város második évezredét?*

– Ezer esztendő magunk mögött tudni szép dolog, ám remélem, még sok-sok év vár ránk! Az elkövetkező időszak biztosan teljesen más kihívásokat hoz. Itt van például a demográfiai gond. A lakosság fogy és egyre több az idős ember. Ki kell találnunk valami jó megoldást, mert rengeteg az üres lakás... a fiatalok elvándorolnak, és vajon mennyien lesznek a jövőben? Hány fiatalemberre számíthatunk, tervezhetünk? Kinek tervezünk új városarculatot? Az Európai Unió is változásokat hoz, ha már csatlakoznak a csehek és a lengyelek is. Testvérvárosi kapcsolataink vannak az említett országokban, ám az érzelmi híd önmagában még nem elég. Gondolnunk kell az iparban és gazdaságban bekövetkező változásokra, új folyamatokra is. Súlyos, szerteágazó kérdések, amiket meg kell oldani. Nem félek, mert együtt biztosan lesz elég erőnk, hogy megfeleljünk a jövőnek, és Bautzent még virágzóbb várossá tegyük!

Antala Zsuzsanna

Christian Schramm, polgármester